

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Oslo, 1. mars 2021

Okla vindkraftverk – Høring av endring MTA - Uttak av masse langs anleggsveg

Det vises til søknad fra Falck Renewables AS 22. januar 2021 og høringsbrev fra NVE 9. februar 2021.

Høringen gjelder søknad om planendring for å etablere masseuttak langs tilkomstvegen til Okla vindkraftverk. Masseuttaket er nødvendig for å skaffe masse til bygging av anleggsveien frem til turbinene.

Vi vil også kommentere andre forhold som er av vesentlig betydning for konsesjonen.

Planlagt masseuttak

I notat fra Rambøll 21. januar 2021 fremgår det at det planlagte masseuttaket bak Kristianura ikke var egnet for uttak. «Kort oppsummert er årsaken følgende:

- Masseuttaket er planlagt nært Storelva
 - o Det fører til økt fare for spredning til vassdrag
- Tykt dekke av løsmasser i om rådet, som varierer fra 2-4 meter.
 - o Dette fører til store inngrep for relativt lite stein
 - o Mye unødvendig flytting av løsmasser»

Det er ikke nytt at man planlegger masseuttaket nær Storelva, det har tvert imot vært planlagt fra prosjektets opprinnelse.

Vi har fått opplyst at fra prosjektets første plankart for tilkomstvei, gammel trasé, var det markert en skjæring i forbindelse med tilkomstveien. Ved å skalere opp og endre trasé blant annet på grunn av økt turbinstørrelse, ble denne markeringen gjort om til et massetak i 2017.

Det ble søkt om endret adkomstvei 1. november 2017, også da slik at veien vil gå langs Storelva opp til massetaket ved Kristianura. Begrunnelsen den gang var å få transportert anleggsmaskiner opp til massetaket ved Kristianura, slik at man kunne benytte dette massetaket for å bygge anleggsveien opp til planområdet. Dette ble godkjent av NVE 16. november 2017 under forutsetning av at eksisterende vei ikke skal utvides mot vassdraget.

Senere endres planene dithen at man går bort fra midlertidig anleggsvei fordi den midlertidige veien ikke kan benyttes uten utvidelse mot Storelva.

Løsningen som det nå søkes om innebærer i praksis at marksikringsgrensen / ytre inngrepsgrense øker med 23 meter, fra 40 meter til 63 meter. Med andre ord et betydelig økt naturinngrep i og med at anleggsveien er ca. 4,5 kilometer lang.

Konsesjonssøknaden er fra mai 2007, NVE's konsesjonsvedtak er datert 17. desember 2013 og OED sitt vedtak i klagesaken er datert 12. juni 2015.

Det har altså vært rikelig med tid til å innhente den kunnskapen som forårsaker planendringssøknad i 2021.

Den kunnskap som ligger til grunn for endringssøknad 22. januar 2021 burde vært kjent for utbygger ved endringssøknad 1. november 2017.

La Naturen Leve mener det ikke er sannsynliggjort at det finnes tilstrekkelig masse i den nye bredere veien som det nå søkes om.

La Naturen Leve mener det ikke er sannsynliggjort at den nye bredere veien som det nå søkes om fører til mindre naturinngrep.

La Naturen Leve er derfor av den oppfatning at NVE ikke bør godkjenne endringssøknaden siden det ikke er gjennomført tilfredsstillende naturfaglige vurderinger. Det gjelder særlig i dette tilfellet der veien delvis bygges gjennom myr og kystlynghei.

Drikkevann

Dette viktige temaet har vært mangelfullt behandlet fra prosjektets begynnelse.

I MTA- og detaljplan 23. juni 2017 fremgår blant annet følgende på side 27: «Bosetningene i Eltvika og Borgundvåg er forsynt med drikkevann fra private brønner. Det er risiko for forurensning av private drikkevannsbrønner, men gjennom forebyggende tiltak og miljøoppfølging vil forurensningsfaren kunne minimeres.» Og videre lenger nede på samme side: «Private brønner som eventuelt blir negativt berørt av tilkomstvei eller anlegget for øvrig, vil få tilbud om tilsvarende alternativ.»

«Tiltaksplan Drikkevannskilder – Okla vindpark» er utgitt av Rambøll for Falck Renewables Wind AS i september 2020. Tiltaksplanen inneholder 28 tiltak med hensyn på drikkevann i forkant av bygging av ny vindpark. Dette er forårsaket av at vindkraftanlegget med tilhørende anleggsveier vil berøre nedslagsfeltet til flere private drikkevannskilder. Det vises i den forbindelse til tiltak «T22 – Midlertidig bruk av flaskevann som drikkevann.»

På side 22 i tiltaksplanen om T22 fremgår følgende «Årsak og vurdering: For å opprettholde framdriften på prosjektet er det nødvendig å benytte innkjørt flaskevann som drikkevann fram til vedtak om rørtrase fra nytt vannverk til eiendommer er behandlet ferdig i kommunestyret.»

Status nå er at de 9 husstandene i Borgundvåg har måttet benytte drikkevann fra flasker siden oppstart av anleggsarbeidet ca. 1. september 2020.

Dette fungerer i praksis slik at dersom man ikke melder fra om at man ønsker å få drikkevannet levert på døren, må den enkelte selv hente drikkevannet på Stad Hotell som ligger 4,6 kilometer fra Borgundvåg.

Kostnaden ved å reise tur retur Stad Hotell for å hente drikkevannet må bekostes av den enkelte.

La Naturen Leve mener det er et klart brudd på MTA om «tilsvarende alternativ» at ny vannforsyning ikke er etablert før anleggsarbeidet starter. Status nå er at ingen vet når vannverket blir ferdigstilt.

Det faktum at den enkelte selv må dekke reisekostnadene for å få tak i drikkevann er et klart brudd på MTA om tilsvarende alternativ.

Det er også kritikkverdig at tiltaksplanen ikke gir noen nærmere angivelse av hva som menes med «midlertidig».

23. desember 2020 ble det kjent gjennom media at drikkevannet til enkelte av innbyggerne på Kvaløya er blitt udrikkelig, og at vannanlegget som ble lovet av vindraftutbyggerne for 3 år siden enda ikke er installert.

Status er at enkelte av innbyggerne på Kvaløya fortsatt får drikkevannet levert av utbygger.

Så sent som 20. januar 2021 ble det kjent gjennom media at Kinn kommune har oppdaget at 2 av vindturbinene til vindkraftverket på Guleslettene er plassert nærmere drikkevannskilden enn hva som er besluttet i konsesjonsvilkårene.

Disse eksemplene illustrerer betydningen av at NVE etablerer klare og utvetydige krav til hvordan drikkevannssituasjonen skal ivaretas for alle innbyggerne som kan bli berørt av vindkraftverket.

La Naturen Leve er også av den oppfatning at NVE ikke bør godkjenne endringssøknaden 22. januar 2021 før det nye vannverket er ferdigstilt og tatt i bruk på en måte som er tilfredsstillende for alle husstandene i Borgundvåg.

Naturmangfold

Planområdet er en del av det mest konfliktfylte området i fylket, og inneholder kystlynghei og terrengdekkende myr.

Det er utarbeidet 3 konsekvensutredninger; i 2005, i 2007 og i 2013. I sitt konsesjonsvedtak har NVE lagt mest vekt på utredningen fra Norconsult i 2013. Denne utredningen konkluderer med at tiltaket vil ha mindre negative konsekvenser enn utredningene fra 2005 og 2007.

Forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land ble fremlagt av NVE 1. april 2019. 3 av 6 av temarapporter som inngikk i kunnskapsgrunnlaget er utarbeidet av eksterne konsulenter. 3 av de eksterne rapportene er utarbeidet av Norconsult. Norconsult har også en rekke oppdrag for vindkraftbransjen og er medlem av Norwea.

I NVE's klagevedtak 24. juni 2019; etter fremleggelsen av forslag til nasjonalramme, vises det på side 5 i vedtaket til landskapsvurderinger gjennomført av Norconsult.

Det er hevet over enhver tvil at Norconsult er i et økonomisk avhengighetsforhold til oppdragsgiver, vindkraftbransjen og NVE som konsesjonsmyndighet.

La Naturen Leve er av den oppfatning at utredninger foretatt av Norconsult ikke kan legges vekt på, og anbefaler at det innhentes helt nye konsekvensutredninger fra uavhengige aktører.

Stortingsmelding 31 (2020-2021) - Klimaplan for 2021-2030 8. januar 2021

Stortingsmeldingen er det nærmeste man kommer offisiell politikk på dette området.

På side 198 finner man følgende: «Vindkraft er ofte meir arealkrevjande og kan redusere samanhengande naturområde som forstyrrar og fragmenterer leveområda for pattedyr, fugl og anna dyreliv. Fuglar er til dømes særleg utsett for kollisjonar med vindmøllene. I likskap med andre arealinngrep påverkar òg kraftmaster og kraftlinjer landskapet, friluftslivet og naturmangfaldet. Fugl er også den artsgruppa som er mest utsett for påverknad frå kraftlinjer.»

La Naturen Leve mener dette bør legges til grunn for behandling av endringssøknad 22. januar 2021.

Stortinget legger til rette for stans av nydyrking av myr 11. april 2019

Stortinget er av den oppfatning at bevaring av myr er et viktig klima- og miljøtiltak. Myr inneholder et stort naturmangfold. Mange insekter og fugler lever i myr, og ni av de truede naturtypene i Norge er knyttet til myr, ifølge Norsk rødliste for naturtyper 2018.

I følge daværende klima- og miljøminister er forbud mot nydyrking av myr et effektivt tiltak som bidrar til oppfyllelse av Norges klimaforpliktelser.

Som det fremgår på side 2 er veien frem til vindturbinene delvis bygget gjennom myr og kystlynghei, noe som er i strid med vedtatt politikk.

Fugletrekk

I OED sitt vedtak i klagesaken 12. juni 2015 vises det på side 5 til at NVE er av den oppfatning at vindturbinene skal plasseres på et platå som ikke vil ha noen kanaliserende virkning på fugl.

I Fylkesmannen i Vestland sin klage på MTA for Lutelandet vindkraftverk 19. august 2019 vises det til fugleradarundersøkelser i 2011, 2018 og 2019 fra Frøya, Bremangerlandet og Guleslettene. Som vedlagte kart viser, er det sannsynlig at det går trekkroute i det samme området som vindturbinene på Okla er tenkt plassert.

Garantistillelse ved nedlegging eller konkurs

Anleggskonsesjonen 17. desember 2013 punkt 5 Nedleggelse er som følger:

«Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.»

Standardbetingelsen i de fleste konsesjoner av nyere dato inneholder følgende avsnitt 2 i punkt 5 Nedleggelse:

«Konsesjonær skal innen utgangen av det 12. driftsåret for anlegget oversende NVE et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og tilbakeføring av området ved utløp av driftsperioden, jf. energilovforskriften § 3-5 d.»

La Naturen Leve er av den oppfatning at det ikke er akseptabelt at konsesjonen for Okla ikke inneholder et eneste krav til garantistillelse ved nedlegging eller konkurs.

24. november 2019 ble det kjent gjennom media at norske myndigheter ikke vet hvem som er eiere av et stort antall vindkraftanlegg som er bygget i Norge. Det vil i praksis si at norske myndigheter ikke vet hvem man skal henvende seg til dersom vindkraftanlegget blir nedlagt.

La Naturen Leve er av den oppfatning at Okla vindkraftverk ikke bør få godkjent endringssøknaden før NVE har etablert et system som sikrer at NVE faktisk vet hvem man skal henvende seg til ved eventuell nedleggelse, og at det blir stillet forslag til garanti innen det 12. driftsåret slik vanlig praksis er for andre vindkraftanlegg. Dagens praktisering av regelverket har som konsekvens at grunneiere og / eller kommune risikerer å bli påført en svært stor økonomisk kostnad for fjerning av turbinene.

Stad kommune

Stad kommune vedtok 7. mai 2020 blant annet følgende vilkår for dispensasjon:

«Kantvegetasjon langs vassdrag er generelt viktig habitat for ein rekke artar, og det skal ikkje gjerast inngrep i kantvegetasjon utover det som er absolutt naudsynt. Det vert vidare foresett at buffersona for vegtraseen vert nytta aktivt for å ivareta kantvegetasjon, og at inngrep i kantvegetasjon tilbakeførast, med mindre det er tryggleiksgrunnar som kjem til motstrid.»

La Naturen Leve er bekymret for at endringssøknaden 22. januar 2021 får som konsekvens at buffersonen benyttes til uttak av masse i strid med kommunestyrets dispensasjon.

Øvrige forhold

La Naturen Leve ber også om at det bringes klarhet i om det er inngått skriftlige signerte avtaler med alle grunneierne.

La Naturen Leve ber også om at det bringes klarhet i om det er tilfredsstillende toalettfasiliteter i området siden det er en del aktivitet; både tilreisende og anleggsfolk, i området.

Konklusjon

Anleggsarbeidene ved Okla vindkraftanlegg er preget av kaotiske forhold. Man kan fastslå med 100 % sikkerhet at dette utelukkende er forårsaket av utbygger.

Utvidelse av den ytre inngrepsgrense i veien med 23 meter, fra 40 meter bredde til 63 meter bredde er å anse som et vesentlig økt naturinngrep.

Den kunnskap som ligger til grunn for endringssøknad 22. januar 2021 burde vært kjent for utbygger ved endringssøknad 1. november 2017.

La Naturen Leve mener det ikke er sannsynliggjort at det finnes tilstrekkelig masse i den nye bredere veien som det nå søkes om.

La Naturen Leve mener det ikke er sannsynliggjort at den nye bredere veien som det nå søkes om fører til mindre naturinngrep.

La Naturen Leve mener det er et klart brudd på MTA om «tilsvarende alternativ» at ny vannforsyning ikke er etablert før anleggsarbeidet starter. Status nå er at ingen vet når vannverket blir ferdigstilt.

Det faktum at den enkelte selv må dekke reisekostnadene for å få tak i drikkevann er et klart brudd på MTA om tilsvarende alternativ.

Endringssøknaden 22. januar 2021 etterlater et inntrykk av at konsesjonssøknaden fragmenteres med det resultat at ulemper som både separat og som del av konsesjonen som helhet er å anse som vesentlige, nedtones og ufarliggjøres.

Energiloven paragraf 10-3, 4. ledd lyder som følger:

«Dersom konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, kan konsesjonen trekkes tilbake.»

Oppsummering av våre vurderinger og delkonklusjoner ovenfor innebærer at La Naturen Leve er av den oppfatning at konsesjonen til Okla vindkraftverk er gitt på sviktende grunnlag, og dermed bør trekkes tilbake.

Vennlig hilsen

La Naturen Leve

Marino J. Ask
Styreleder

Inger Leirvåg
Styremedlem

Kopi: Stad kommune

Vedlegg: Fylkesmannens kart 19. august 2019

KART: FYLKESMANNEN I VESTLAND

Sannsynleg hovudtrekkroute for landtrekkande fuglar i Sogn og Fjordane. Dei grå ovalane viser trekkområde stadfesta av fugleradar.